

розв'язання етичних проблем, що постають перед людиною чи організацією в умовах ринкової економіки [3, 68].

Таким чином, при дослідженні змісту окремих блоків професійно-кваліфікаційної моделі фахової підготовки у вищих закладах освіти України велика увага має приділятися професіоналізму, під яким слід розуміти таку характеристику діяльності людини, яка відбиває її спроможність здійснювати цю діяльність, успішно розв'язувати проблеми, що виникають при цьому, спираючись на отримані знання, уміння, навички, досвід і методологію цієї діяльності.

Література

1. Бондарь Ю. Унифицируйся или проиграешь? (Информационный аспект глобализации)// Персонал. – 2004. – №4. – С.26-31.
2. Дзвінчук Д.І. Філософські аспекти планування освіти ХХІ ст. // Нова парадигма: Журнал наукових праць/Гол.ред. В.П.Бех. – Вип. 40. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2004. – С.54-62.
3. Огневьюк В. Образование как сфера «будущего времени» // Персонал. – 2006. – №9. – С. 71.
5. Павловський М., Головенко Б. Глобалізація і національна стратегія у ХХІ столітті // Універсум. – 2002. – №9 – 10. – С. 15-24.

Бойко Г.В.

ст. викладач кафедри теорії і практики управління ЗНУ

Ротарева І.В.

студентка IV курсу факультету соціології та управління ЗНУ

АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Вступ до вищого навчального закладу – значна подія в житті молоді людини, власне, перший самостійний крок, початок не тільки отримання фахової освіти, а і відповідального етапу життя, який закладає основи професіоналізації особистості. Зазвичай, в перші тижні навчання молоді люди відчувають неоднозначні переживання: з одного боку — величезне задоволення внаслідок досягнення важливої мети, вступу до ВНЗ, з іншого — значні труднощі, пов'язані із переходом до нової соціальної ролі, який потребує часу для адаптації. Адаптаційний період триває, як правило, протягом всього першого року навчання і супроводжується певними дискомфортними переживаннями. Тепер «школярі зі стажем» знаходяться в абсолютно нових для себе умовах:

нове оточення, нова система занять, відсутність щоденного контролю знань, новий перелік завдань та обов'язків.

Проблема адаптації першокурсників до студентського життя вже стала досить актуальним предметом наукового дослідження. Аналіз наукових публікацій з даної проблеми дозволяє окреслити основні проблеми, з якими стикається першокурсник. До них насамперед відносяться відсутність навчальних навичок, (конспектування лекцій, користування бібліотекою), навиків спілкування в системі викладач — студент, що якісно відрізняється від системи відносин вчитель — учень; недостатність самовизначення (певна розмитість життєвих цінностей, яка характерна для такого віку), невизначеність майбутнього. Причому дослідники вказують на те, що вищезазначені фактори студентської дезадаптації можуть призвести до виникнення деформованої соціальної ролі «студента», яка зокрема конкретизується заміною справжнього почуття дорослості такими проявами як свобода у відвідуванні занять, небажанням навчатися. Це проявляється у зовнішніх формах реалізації свого Я студентом-першокурсником, а саме — відставанні у навчанні, ускладненні взаємовідносин із членами академічної групи та викладачами, тощо.

Для того, щоб запобігти розповсюдженню такого явища і збагатити український ринок праці висококваліфікованими фахівцями, дослідниками розроблено та запропоновано програми і заходи для ефективної адаптації студентів у ВНЗ. Так, О.Д. Научителем запропоновано програму, яка реалізується в перші три дні перебування першокурсників у ВНЗ, з відривом від навчання, проводиться у формі занять із елементами психологічного тренінгу і сприяє знайомству студентів один з одним, актуалізації мотивації навчання і аналізу очікувань на весь рік навчання, оволодінню раціональними способами засвоєння учбового матеріалу [1]. Роль куратора в процесі адаптації студента-першокурсника цілком слушно підкреслюється Л.В.Бродською [2]. Для реалізації цієї місії куратор, враховуючи особливості студентів, повинен застосовувати необхідні заходи: особиста бесіда, розмова з групою в цілому, своєчасне попередження батьків про незадовільні результати та невідвідування занять, застосування «сеансів переконання», схеми: «виявлення на ранній стадії куратором проблеми студента + допомога, або порада з боку деканату = стабільний процес позитивної адаптації студента».

Взявши за основу ідею перетворення і небайдужості до власного майбутнього і майбутнього своїх колег та розуміння сутності, особливостей та проблем адаптації першокурсників, студентська рада факультету соціології та управління (ФСУ) при підтримці деканату, викладачів факультету і деяких представників адміністрації Запорізького національного університету створила власний комплекс

Адаптація студентів-першокурсників до вищого навчального закладу

адаптаційних заходів для студентів – першокурсників рідного факультету, який реалізується силами студентів-старшокурсників.

Процес формування комплексу заходів, що сприяють адаптації першокурсників складався поступово – з квітня 2004 року – року створення оновленої студентської ради, – теоретично та практично вдосконалюючись з кожним заходом, організованим та проведеним органами студентського самоврядування факультету.

Реалізація програми адаптації починається з опитування студентів першокурсників, яке здійснюється навесні і має за мету вивчення проблем адаптації з якими зіштовхнулися студенти першого курсу, узагальнені результати опитування обговорюються та силами студентів першокурсників під керівництвом студентської ради факультету готується нова програма Свята Знань, яка буде реалізовуватися 1 вересня наступного навчального року. За ініціативою студентів розробляються заходи, які на їх думку доречні та цікаві студентам першокурсникам. Саме таким чином з'явилася адаптаційна гра, яка знайомить студентів першокурсників із студентським містечком із зазначенням пунктів (ксерокопія, студентські клуби, адміністрація, їдальні тощо) необхідних для того, щоб не загубитися у студентському коловороті. Така гра завершується урочистим привітанням першокурсників представниками студентського самоврядування, врученням листівок із побажаннями старшокурсників, і координатами кураторів, деканату, членів студентської ради. Ідею проведення свята першого вересня підтримала адміністрація університету. У 2006 році досвід святкування Дня Знань реалізували на університетському рівні.

Наступний крок адаптаційної програми — традиційний факультетський похід на о. Хортиця, який проводиться у середині вересня. В ньому беруть участь студенти старших курсів, які готують посвячення першокурсників у студенти ФСУ. Студенти першокурсники мають своє завдання — підготувати привітання для старшокурсників та викладачів.

У жовтні, студенти-першокурсники готуються до загально-університетського конкурсу “Дозвольте відрекомендуватися”, в цьому їм допомагають студенти старшокурсники, насамперед ті, хто приймають участь у роботі культмасового сектору. Всі ці заходи сприяють знайомству студентів першокурсників між собою та університетом. Реалізації цілей адаптації сприяють заняття, які носять елементи психологічного тренінгу і проводяться в рамках курсів “Персонологія” та “Упралінська культура”. Велику роль в адаптації грають куратори академічних груп першого курсу, які сприяють переходу від “учнівської” до “студентської” ролі, через індивідуальну

роботу із студентами, їх батьками, здійснюють постійний супровід процесу адаптації студентів.

Сектора студентського самоврядування факультету наступним чином сприяють адаптації студентів першокурсників. Так, сектор психологічного супроводу професійної підготовки спеціалістів (ПС) працює в форматі круглого столу або тренінгових занять, де обговорюються актуальні для першокурсника теми, набуваються необхідні навички: «Підготовка до практичних занять», «Розподіл вільного часу, або як все встигнути», «Правила публічного виступу та їх реалізація в умовах семінарського заняття», «Взаємодія з «важкими» людьми», «Хто такий викладач і з чим його їдять», «Перша сесія та психологічні умови її ефективного складання» тощо. Спортивний сектор влаштовує на о. Хортиця командні змагання, що сприяють формуванню відчуття взаємної відповідальності і командного духу. Першокурсники разом із представниками медіа – сектору проводять PR – компанії власного факультету, приймають участь у телевізійних проектах ДТРК «Запоріжжя» – «Знак питання», молодіжних телепередачах на ТРК «АЛЕКС»: «Сходи» та «Міські джунглі: школа виживання», проводять профорієнтаційні заходи школами міста. Соціологи – дослідники неодмінно запросять першокурсників в «поле», бо хто краще, як не вони дізнаються про суспільну думку жителів міста Запоріжжя.

Вважаємо за необхідне підкреслити, що досвід реалізації такої програми продемонстрував важливість поступового залучення студентів першокурсників до активної участі у підготовці до заходів, що організує студентська рада. Тільки в такому випадку здійснюється справжня адаптація і студенти першокурсники стають активними учасниками навчання і студентського життя на факультеті і наприкінці першого курсу є готовими стати «господарями» на факультеті, які зустрічають «новачків».

Таким чином, запропонована програма адаптації студентів першокурсників стимулює такі особистісні якості як самостійність, відповідальність, інтегрованість; відчуття власної гідності, справжньої дружби із студентами старших курсів. Крім цього така програма реалізує не тільки безпосередньо мету адаптації студентів на факультеті, а створює умови для формування колективного духу, що в комплексі сприяє інтелектуальному та особистісному розвитку першокурсника.

Література

1. Научитель Е.Д. Адаптация студента в вузе // Практична психологія та соціальна робота. – 2001. – №7. – С. 21-23.

2. Бродская Л.В. Особенности работы куратора со студентами-первокурсниками // Студент-98: Проблеми і перспективи виховної роботи в сучасному вищому навчальному закладі. Матеріали науково-практичної конференції. – Запоріжжя: ЗДУ, 1999. – С. 19-22.

Власова В.В., Бітюцька Є.Г., Савельєва М.В., Туша П.О.
студенти III курсу факультету
соціології та управління ЗНУ

ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯК СКЛADOVA ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦІВ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Професійне становлення фахівця в процесі навчання у ВНЗ потребує особливої уваги стосовно формування практичних навичок у майбутніх спеціалістів. Студенти спеціалізації “Управління персоналом” здійснили спробу проведення такого дослідження на одному з державних підприємств міста, предметом дослідження є задоволеність працею.

Тема досліджень задоволеності працею працівника далеко не нова, і має свою традицію, проте актуальності своєї не втратила. І є однією з проблем, які вивчаються соціальною психологією і психологією праці, де задоволеність розглядається як важливий показник соціально-психологічного клімату і ефективності діяльності.

Для дослідження чинників задоволеності працею були використані методи бесіди, спостереження і анкетування. Дослідження проводилося на одному з державних підприємств міста Запоріжжя, яке переживає проблему текучості кадрів. У нім взяли участь 50 співробітників виконавчого рівня. Використовуючи метод анкетування, були досліджені такі важливі чинники як надання безкоштовного житла працівникам даного підприємства, наявність різних пільг, проведення культурно-масових заходів, а також відносини співробітників з керівництвом і колегами. Всі ці чинники можна віднести до двох груп – матеріальних і нематеріальних чинників задоволеності працею. До матеріальних відносяться такі чинники як, надання житла працівникам даного підприємства, наявність різних пільг, а нематеріальним – проведення культурно-масових заходів, а також відносини співробітників з керівництвом і колегами.

Дослідження взаємин із співробітниками і керівниками, які відносяться до нематеріальних чинників, показало такі результати. На